Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry **www.sakl.fi**
Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf **sakl@sakl.fi**

Lapinjärvi 19.9.2024

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite E 52 /2024 Vp.

Lausunto: Valtioneuvoston selvitys: E-kirje asetuksesta eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2025

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Viime syksynä käytiin kalakannoista ja kiintiösuosituksista, etenkin silakan ja lohen osalta, hyvin vilkasta keskustelua. ICES:n neuvonanto ja komission esitys vuodelle 2025 osoittaa, että keskustelu osittain sisälsi selviä ylilyöntejä.

SAKL toteaa, että kanta-arvioiden laadun kehittämiseen ja parantamiseen on jatkossa edelleen kiinnitettävä erityistä huomiota. Elinkeinon toimintaedellytykset perustuvat tähän. Kalakanta-arviointi laahaa usein ajallisesti jäljessä ja ei siten vastaa kulloistakin tilannetta merellä. Kiintiösuosituksissa ja myös kiintiöiden asettamisessa kiinnitetään kestävyyden osalta huomiota ainoastaan biologisiin tekijöihin, kun taas kalastuselinkeinon taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys jäävät kokonaan huomioimatta.

ICES käyttää kanta-arvioissaan varovaisuusperiaatetta, joten kiintiöiden koskevassa poliittisessa päätöksenteossa ei ole syytä tai tarvetta soveltaa kyseistä periaatetta toistamiseen.

Kanta

Liitto tukee valtioneuvoston esitystä Suomen peruskannaksi, kuitenkin alla olevin huomautuksin ja painotuksin.

<u>Pääaltaan ja Pohjanlahden lohi</u>

Suomen kannan lähtökohtana on, että Pohjanlahden (ICES osa-alueet 29N, 30 ja 31) kaupallisen kalastuksen kiintiö olisi ICES:n neuvonannon perusteella esittämä 34 787 lohta. Suomen kiintiö olisi täten 8 989 lohta.

Kiintiö olisi historian pienin, vaikka erityisesti kaupallista kalastusta sekä EU-säädöksin että kansallisella säätelyllä on rajoitettu jo vuosikymmeniä ja säätelyä on eritysesti tiukennettu viime

vuosina. Kaupallinen merikalastus ei enää ole määräävä tekijä siinä, kuinka paljon jokiin nousee lohia. Taustalla on todennäköisesti ravintoverkkoon ja Itämeren tilaan vaikuttavat syyt.

Valtioneuvoston käsitys kiintiön merkityksestä ja taloudellisista vaikutuksista rannikkokalastuksen toimintamahdollisuuksiin on vähättelevä ja ei vastaa elinkeinon käsitystä.

On selvää, että historiallisen pieni lohikiintiö vaikuttaa kalastusyritysten toimintaan pitkin rannikkoa. Lohi on ollut keskeinen saalislaji rannikkokalastajille, ja lohikiintiön koko on vaikuttanut suoraan rannikkokalastukseen, missä vaihtoehdot käytännössä ovat vähissä. Lohenkalastuksen säätelyjärjestelmä, toimijakohtainen kiintiöjärjestelmän toimivuus lohen osalta ja istutustoiminta vaativat tässä tilanteessa uuden tarkastelun. Rannikkokalastus on murroksessa ja sen myötä myös pyydetyn merikalan tuotannon tulevaisuus.

Suomi varmisti vuosina 2022 ja 2023 kaupallisen kalastuksen lohikiintiön säilymisen kohtuullisella tasolla kiintiövaihdoin (vuonna 2024 ei käytetty). Tämä oli rannikkokalastukselle hyvin tärkeää toimi. Tämän jatkaminen on mahdollista seuraamalla ICES:n neuvonantoa ja sillä, että muut jäsenmaat sitoutuvat siirtämään kiintiönsä vastikkeetta Suomelle/Ruotsille. SAKL kannattaa täysin valtioneuvoston linjausta siitä, että tällainen mahdollisuus tulisi jatkossa säilyttää, vaikkakaan se ei olisi ajankohtainen vuoden 2025 osalta.

SAKL kantana on kuitenkin, että vuoden 2024 käyttämätön lohikiintiö (EU-sääntöjen mukaan 10 % = 1 666 lohta) tulisi voida siirtää vuodelle 2025 käytettäväksi. Vuoden 2025 lohikiintiö jäisi kuitenkin pienemmäksi kuin vuoden 2024 toteutunut kaupallinen saaliskertymä (noin 11 500 lohta).

Säätely- ja valvontatoimia on myös kohdistettava muuhun kuin jo ennestään tiukasti säädeltyyn ja valvottuun kaupalliseen lohen kalastukseen, jottei vapaa-ajankalastuksen loheen kohdistuva paine (meri ja joki) entisestään kasva ja vähennä jatkossa kaupallisen kalastuksen kiintiötä.

Suomenlahden lohi

Myös Suomenlahdella lohi toimii rannikkokalastuksen keskeisenä saalislajina harvoille kalastusta jatkaville toimijoille. Lohikiintiön (EU) tulee vähintään olla 9 440 lohta ICES:n neuvonannon mukaisesti, Suomi 7 285 lohta.

Pohjanlahden silakka

Pohjanlahden silakkakanta on taloudellisesti Suomen kalatalouden tärkein kalakanta. Pohjanlahden silakkakannan kiintiö on viime vuosina vaihdellut voimakkaasti, osittain myös vajavaisen neuvonannon takia, mikä on vaikeuttanut kalastuksen harjoittamista ja suunnittelemista sekä aiheuttanut taloudellisia menetyksiä.

Pohjanlahden silakan kiintiön tulisi olla ICES:n antaman neuvonannon perusteella vaihteluvälin ala- ja ylärajan välillä siten, että (EU) TAC olisi 66 446–74 515 tonnia.

Elinkeino katsoo, että suurista kiintiövaihteluista tulisi päästä eroon, pyrkimyksenä tulisi olla mahdollisimman vakaa kiintiötaso pitkällä aikavälillä. Tämä palvelisi sekä kalakantojen kestävyyttä että kalastus- ja kalanjalostuselinkeinon intressejä.

Edellä mainitun vaihteluvälin sisällä tulisi siksi noudattaa tiettyä varovaisuutta. SAKL:n näkemyksenä on sen lisäksi, että toimijakohtaisessa kiintiöjärjestelmässä tulisi välttää moninkertaisia säätelyjärjestelmiä. Ajallisia ja alueellisia rajoituksia ei tulisi olla kiintiöjärjestelmän lisäksi.

Suomenlahden, Saaristomeren ja Itämeren pääaltaan silakka (Keskinen silakka)

Suomenlahden, Saaristomeren ja Itämeren pääaltaan silakan kiintiön voimakas pienentäminen (-82 prosenttia!) vuodesta 2018 vuoteen 2024 on elinkeinon kannalta ollut hyvin vaikea.

Silakkakannan tila kiintiöalueen pohjoisissa osissa on todettu olevan huomattavasti parempi kuin alueen eteläosissa (silakan osakantojen erilaisesta tilanteesta johtuen). Kiintiöalue on hyvin laaja ja pohjoisosien kalastus kärsii suuresti eteläisen Itämeren heikommasta tilanteesta. ICES toteaa myös neuvonannossaan tämän kalastajien tiedossa jo pitkään olleen tilanteen. Silakkakannan kasvu on ollut voimakkain Suomen lähivesillä.

Keskisen silakan tilanne näyttäisi nyt menevän parempaan suuntaan. Keskisen silakan kiintiön tulisi olla ICES:n antaman neuvonannon perusteella vaihteluvälin ala- ja ylärajan välillä siten, että (EU) TAC olisi 83 881–111 034 tonnia.

Elinkeino katsoo myös tämän kannan osalta, että suurista kiintiövaihteluista tulisi päästä eroon, pyrkimyksenä tulisi olla mahdollisimman vakaa kiintiötaso pitkällä aikavälillä. Tämä palvelisi sekä kalakantojen kestävyyttä että kalastus- ja kalanjalostuselinkeinon intressejä.

Kilohaili

Kilohailikiintiön pienentäminen ei välttämättä vastaa käytännön kalastuksen käsitystä kannan tilasta, etenkään pääaltaan pohjoisosissa. Kilohailikiintiön pienennys tulisi olla mahdollisimman vähäinen ICES:n neuvonannon puitteissa (EU TAC 130 195–169 131 tonnia).

Kilohailin mahdollinen pienennys vaikeuttaisi silakan kalastusta, etenkin silakan keskisellä kiintiöalueella, ja päinvastoin kuin perustelumuistiossa todetaan, kilohailikiintiön pienuus johtaisi siihen, että nimenomaan kilohaili olisi silakan ja kilohailin kalastuksessa rajoittava tekijä.

Itäinen turska

Turskakanta on huonossa tilassa monesta syystä. Ilmastonmuutos, heikko happitilanne, räjähdysmäisesti kasvanut hyljekanta ja loiset vaikuttavat negatiivisesti turskakannan elpymiseen eteläisellä Itämerellä. Pohjoisella Itämerellä, erityisesti Ahvenanmerellä, tilanne on toinen, siellä saadaan isokokoisia, hyväkuntoisia turskayksilöitä. On tärkeää, että alueen turskakalastus voi jatkua tutkimuspyynnön muodossa. Silakan ja kilohailin troolikalastuksen jatkuvuuden turvaamiseksi on myös varattava turskalle pieni sivusaaliskiintiö.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

Kim Jordas
toimitusjohtaja
kalastusneuvos